

14 May 2011 Saturday 09:00-10:45

Chairmen: Kavalalı G., Yakıt İ.

GENETİK BİLİMİNİN ÖNCÜLERİ ARASINDA BİR DEVLET ADAMI:

ORD. PROF. DR. SADI IRMAK

Etem Akbaş¹

¹Assoc. Prof. , Mersin University Medical Faculty, Dept. of Medical Biology and Genetics, etem_a@yahoo.com

Türkiye de genetik çalışmaları dünyaya göre gecikmeli olarak ancak 1930'lu yıllarda başlatılabildiği görülmüştür. İlk çalışmalar; Nazi Almanyası'ndan ülkemize sığınan İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Botanik bölümünden Alfred Heilbronn ve Zooloji bölümünden Kurt Cosmick'le başlamıştır. Genetik bilimine dair resmi kayıtlara giren ilk bilimsel aktivite: İstanbul Üniversitesi Genel Fizyoloji Kürsüsünden Doç. Dr. Sadi Irmak tarafından 5 Mart 1938 tarihinde Ankara Halk evinde verilen "Verasetin Biyolojisi" konulu konferanstır. Sadi Irmak; Yüce Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün direktifi ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından İstanbul Üniversitesi mezunları arasından seçilip Almanya'ya doktora eğitimi yapmak üzere gönderilmiş ve fizyoloji alanında doktorasını tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi'nde Fizyoloji Kürsüsü'nde öğretim üyesi olarak göreve başlamıştır.

1938 yılında Cumhuriyet Halk Partisi «Halkın kültür ve bilgisi seviyesini yükseltmek, Kemalizm inan ve devrimini halkın içine sindirmek ödevlerinin başında gelen Halk Evleri'nde, gündelik hayatımızda daima müessir olan müspet bilgileri öğretmek ve yaymak için verilen konferansların yeni bir serisi olarak İstanbul Üniversitesi ile Ankara fakülte ve yüksek okullarındaki doçent arkadaşlarımızdan kendi ihtisasları dâhilinde birer mevzu seçerek tayin edilecek zamanlarda konferanslar vermeleri" ricasını dönemin Milli Eğitim Bakanı Şükrü Kaya'ya iletir. Bu doğrultuda hazırlanan bir takvime bir konferans programı hazırlanır. Bu programın ilk sırasında 5 Mart 1938 tarihinde Doç. Dr. Sadi Irmak tarafından "Verasetin Biyolojisi" yer almıştır. Genetik biliminin en temel kavramı olan "Kalıtım" kavramını "Biyolojik Veraset" olarak adlandıran Doç. Dr. Sadi Irmak; "Tecrübe imkânından mahrum olduğumuz beşeri verasette ise tabiatın şu veya bu suretle yaptığı tecrübeleri müşahede etmek ve elde edilen materyali istatistik kaidelerine göre toplamak sureti ile hareket edebileceğini belirtip; Şimdiki halde beşerî verasetin dayanak noktalarını: ırk araştırmaları, aile araştırmaları ve ikiz araştırmaları olarak nitelemiştir.

Anahtar Kelimeler: Sadi Irmak; Genetik; Kalıtım

A STATESMAN AS AN INITIATOR OF GENETICS SCIENCE: ORD. PROF. DR. SADİ IRMAK

In Turkey, Genetical studies started in 1930s with a significant delay compared to the rest of the world. First studies were initiated by Alfred Heilbronn from I.U. Faculty of Science Botanic Department and Kurt Cosmick from Zoology Department. They both took refuge in Turkey from Nazi Germany. The first recorded scientific activity about Genetic science is the conference "Biology of Heritance" was given by Sadi Irmak from I.U. Physiology Department in Ankara Public House at March 5th, 1938.

Sadi Irmak was chosen among the graduate students of Istanbul University in order to receive his PhD education in Germany by Mustafa Kemal Atatürk's directive. After completing his education in Germany, he joined I.U. Faculty of Science Physiology Department as a lecturer.

The main aims of Public Houses were to enhance people's culture and knowledge and establish the Kemalism revolution and its principles. In Public Houses series of conferences were given by the academicians from İstanbul and Ankara Universities in order to teach important topics that are useful in daily life upon Republican People's Party's request in 1938. The conference schedule was organized by the Minister of National Education Şükrü Kaya and the first conference titled "Biology of Inheritance" was given by Sadi Irmak in 1938, March 5th.

Heredity is an essential concept in Genetic science and Sadi Irmak names it as a "Biological inheritance". He adds that the nature may observe some experiences and want to save its results considering statistical principles, because human beings are not able to have experience in biological inheritance. He defines biological inheritance on the base of Race, Family and Twin studies.

Keywords: Sadi Irmak; Genetic; Inheritance